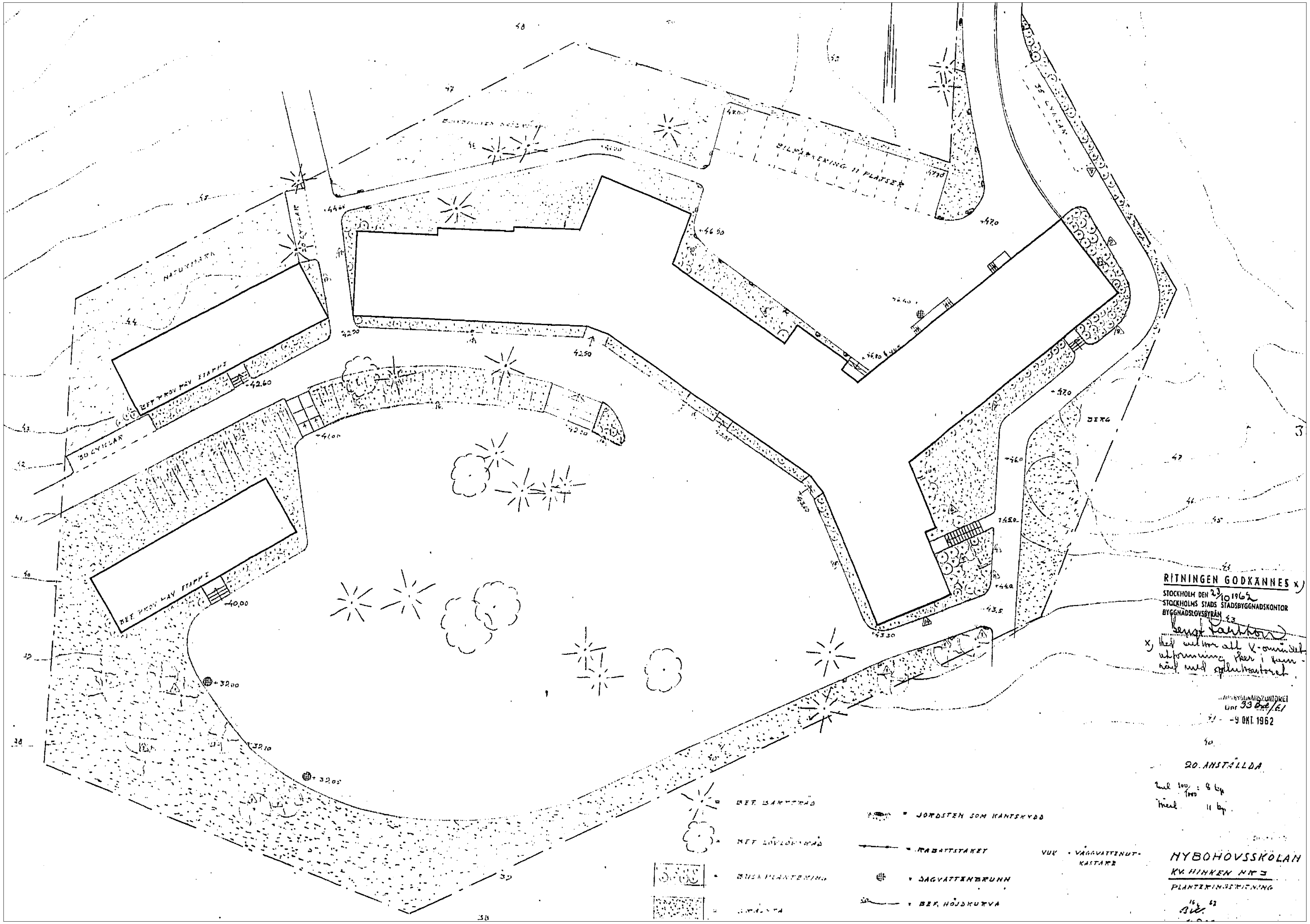

Utsnitt ur en osignerad planteringsritning från 1961, SBK. Till vänster de båda provisoriska skolbarackerna från 1960. På skolgårdens yta fanns redan barrträd medan lövträd och buskar planterades vid anläggandet. Se även Walter Bauers ritning på sid. 10.

Godkänt dokument -

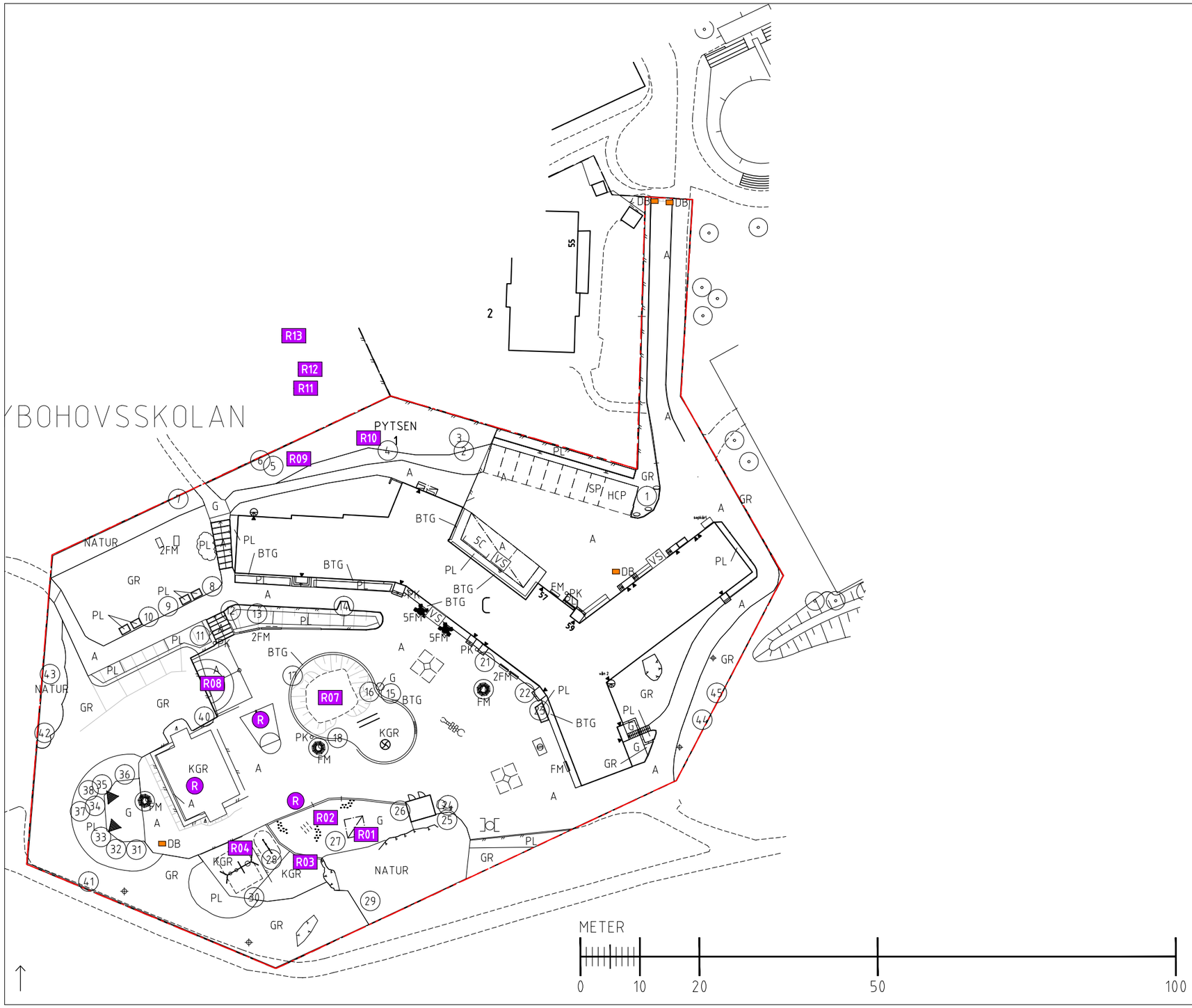

TECKENFÖRKLARING

	Fastighetsgräns
	Kvartersgräns
	Entreprenadgräns
A	Asfaltsyta
BTG	Betongyta
FA	Fettavskiljare
G	Grusyta
GR	Gräsyta
KGR	Konstgräsyta
N	Naturstensyta
NATUR	Naturmark
ODL	Odlingsyta (skolans skötselansvar)
PL	Planteringsyta
BS	Bakbar sand
SS	Strid sand
T	Träyta
ÅY	Åtgärdsyta
PRIV	Mark som för närvarande sköts av annan
	Parkering
HCP	Handikapplats
SP	Serviceplats
	Klätterväxt
88	Träd med littera
	Träd, ej littererat
	Berg i dagen
	Stödmur/Fristående mur
	Ramp
	Trappa/Brandtrappa
	Entré
	Hägnad
5C	Cykelställ fasta, antal platser/Cykelpollare
DB	Dagvattenbrunn/Dränränna
	Ränndal
	Flaggstång
FM	Möbler, fasta
	Stoppsten/Natursten
R	Idrottsredskap
R88	Lekutrustning
PK	Papperskorg
	Belysning
VS	Vintersandlåda
	Förråd
	Skärmtak

Utsnitt ur skötselritning för skolgården från 2016 med dagens disposition, SISAB/Cedervall arkitekter.

Godkänt dokument - Dnr KS 2021/0519, 2021/0697068

Förskolegården

Förskolan Pytsen ligger i en separat byggnad strax norr om Nybohovsskolan. Förskolan har en liten plan yta närmast byggnaden men präglas framförallt av den kuperade terrängen. Nästan hela gården lutar mot söder. Lutningen kan vara till fördel under vår och höst då solens strålar har lätt att nå ytan. Sommartid kan solen troligtvis snarare bli ett problem, då är det bra att träden finns för att ge skugga.

Vegetationsmässigt består gården framförallt av gräspartier med berg i dagen och stora fina träd av varierade arter.

Plan del av gården med öppna gräsytor och lekutrustning

Gården väster om byggnaden är omkring 1500 m2 varav ungefär 400 m2 är relativt plan mark och resterande mark sluttar ca 8-10%.

Specialbyggd trapp

För att ta upp höjdskillnaden på förskolegården har en träkonstruktion med trappsteg byggts rakt genom lekområdet.

Skuggande lönnar

De befintliga träden skapar en skyddad, skuggig plats som kan vara välkomnande att vistas under när det är soligt och varmt.

Entré

Förskolan angörs norrifrån, från stadsdelscentrumet.

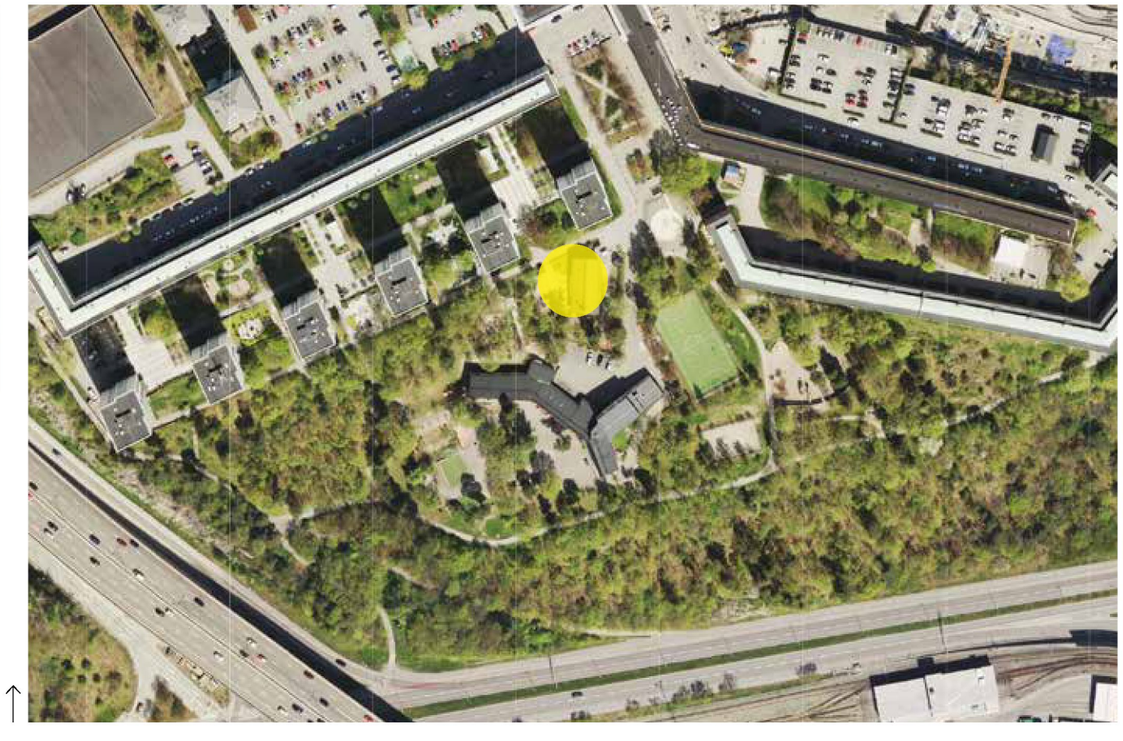

Foton: Tema.

Godkänt dokument - Varnhiks Göran, Stockholms stadsstyrelse, Stockholms stadsstyrelse, 2021-10-19, 2021-10-19, 20170687068

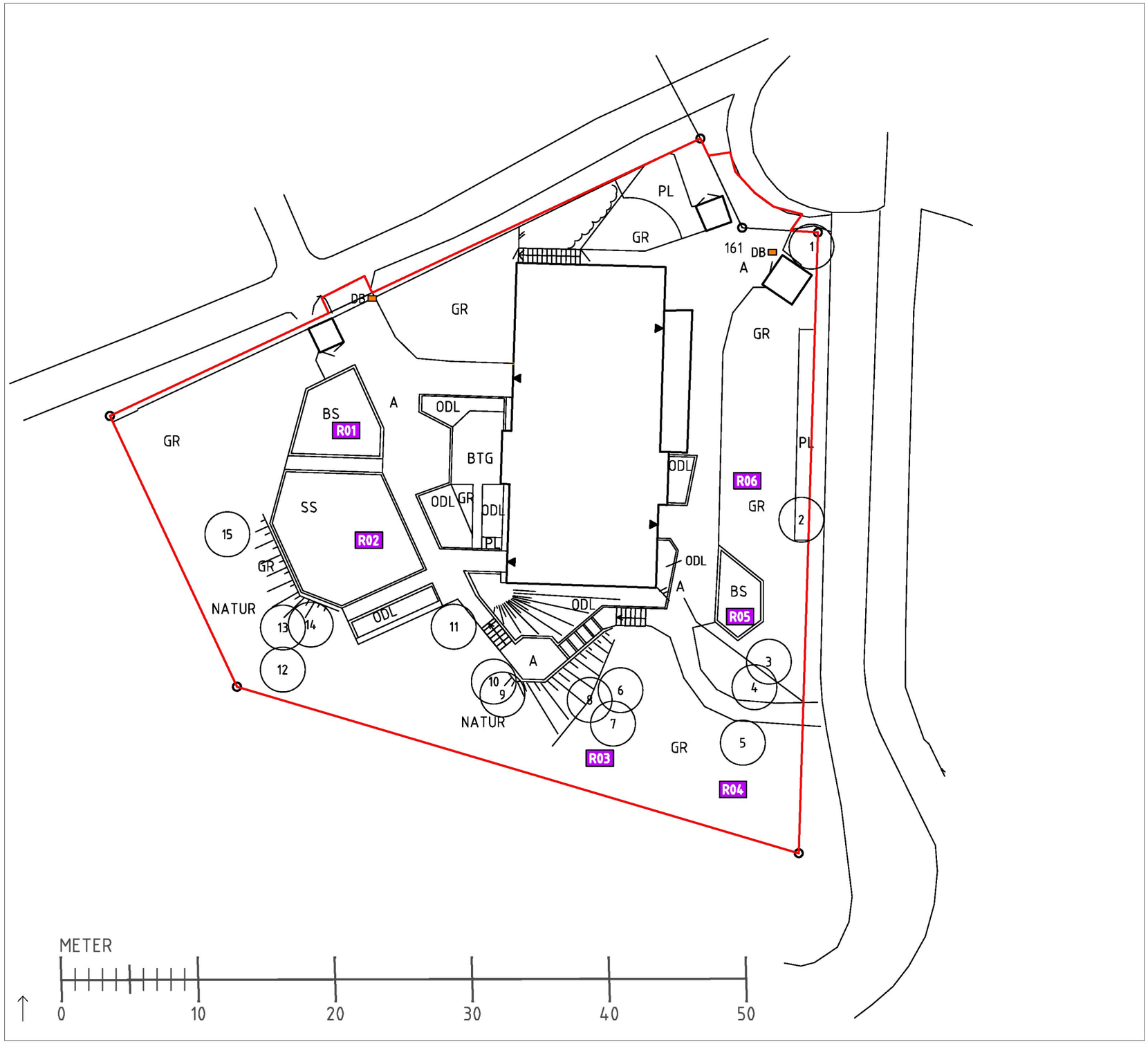

TECKENFÖRKLARING

	Fastighetsgräns
	Kvartersgräns
	Entreprenadgräns
A	Asfaltsyta
BTG	Betongyta
FA	Fettavskiljare
FS	Fallskyddsmatta
G	Grusyta
GR	Gräsyta
N	Naturstensyta
NATUR	Naturmark
ODL	Odlingsyta (skolans skötselansvar)
PL	Planteringsyta
BS	Bakbar sand
SS	Strid sand
T	Träyta
ÅY	Åtgärdsyta
PRIV	Mark som för närvarande sköts av annan
	Parkering
HCP	Handikapplats
SP	Serviceplats
	Klätterväxt
88	Träd med littera
	Träd, ej littererat
	Berg i dagen
	Stödmur
	Ramp
	Trappa/Brandtrappa
	Entré
	Hägnad
5C	Cykelställ fasta, antal platser/Cykelpollare
DB	Dagvattenbrunn/Dränränna
	Ränndal
	Flaggstång
FM	Möbler, fasta
	Stoppsten/Natursten
R	Idrottsredskap
R88	Lekutrustning
PK	Papperskorg
	Belysning
VS	Vintersandlåda
	Förråd
	Skärmtak

Utsnitt ur skötselritning för förskoletomten från 2016, SISAB/Cedervall arkitekter.

Godkänt dokument - Cedervall Arkitekter, Stockholms stadsbyggnadskontor, 2021-10-15 19:20, 20171207067068

Lek och sport

Förutom på skol- och förskolegården finns öster om skolbyggnaden mer möjligheter till lek och aktivitet. Här finns två bollplaner av konstgräs respektive grus, samt en lekplats. De samlade funktionerna gör att det är lätt att röra sig mellan de olika aktiviteterna och det finns något för många olika åldrar. Därtill kan hela det angränsande naturområdet användas för lek av olika slag.

Lekplatsen har en brokig men väl använd lekutrustning som bytts ut efterhand. Platsen är öppen och med bra överblickbarhet, men är samtidigt omgiven av lummig naturmark som gör att det finns en avgränsad rumslighet på platsen. Träden intill är av många olika arter, vilket ökar potentialen för både biologiska och pedagogiska värden.

Bollplanen av konstgräs är till synes relativt ny och ligger med en lättillgänglig placering mellan skola och bostadshus vilket gör att den kan användas under stora delar av dygnet och under olika årstider. Grusplanen är äldre och mer sliten men ger fler personer möjligheten att sparka boll, även då den stora planen är upptagen.

1. Lekplats

Lekplatsen är öppen med god överblick för föräldrar. Träden intill gör ändå att platsen upplevs grönskande.

2. Konstgräsplan

Den rymliga fotbollsplanen har ett högt staket för att hålla bollar innanför planen, och ligger med goda konnektioner till bostadshusen och en gång- och cykelväg.

3. Grusplan

Även om den är mindre och inte lika modern som konstgräsplanen kan grusplanen intill vara attraktiv att använda när den större planen är upptagen.

4. Fontän/plaskdamm

Om sommaren kan plaskdammen underhålla och svalka barn i olika åldrar och deras föräldrar.

Foton: Tema.

Godkänt dokument - Utan ikraftsättande av Stadsbyggnadsnämnden i Stockholm stadsbyggnadskontoret 2021-10-15 19, 2021-12-21, 2022-1-10, 2022-1-17 20170697068

Topografi

Terrängen i området är brant och svårtillgänglig. Parkvägar och trappor gör dock att man kan röra sig genom området. Gång- och cykelvägen från Hägerstensvägen är dock på vissa håll brantare än gällande tillgänglighetsnormer.

Skolan, skolområdet, fotbollsplanen och lekparken ligger ganska plant medan delar av förskolans gård sluttar relativt brant.

Foton: Tema.

1. GC-väg i naturmarken

Gång- och cykelvägarna som förbinder skolområdet med Hägerstensvägen är på vissa ställen brantare än gällande tillgänglighetsnormer.

2. Trappa mellan bostadshus och skola/förskola

De befintliga trapporna som finns i terrängen kan visserligen vara ett hinder för tillgängligheten, men de är fint utförda och av exklusiva material som passar bra in i miljön.

3. Instängslad höjdskillnad intill förskolan

Bergsskärningar kan skapa höjdskillnader som innebär en utmaning ur både funktionsmässig och estetisk synvinkel. Samtidigt kan det bidra till lekmiljön på ett positivt sätt.

4. Sluttning mot Nybohovsskolan

Angöring med fordon till skolgården sker delvis via en brant sluttande backe.

4. Brant slänt mellan GC-väg ner mot Hägerstensvägen

Den skogbeklädda slänten ner mot Hägerstensvägen har en lutning på 20-40 %.

Godkänt dokument - Utarbetade av Stockholmsstadsbyggnadskontoret, 2021-10-19, 2021-12-15, 2022-01-21, 2022-04-07, 2022-06-07, 2022-06-08

Buller

Området utsätts för höga nivåer av trafikbuller från Essingeleden och Hägerstensvägen. Ljudnivån vid befintlig skolgård är 65-70 dBA enligt biotopkartan, Stockholms Stad.

I Boverkets vägledning *Gör plats för barn och unga!* framgår att det på skol- eller förskolegårdar är önskvärt med högst 50 dBA ekvivalentnivå dagtid på de delar av gården som är avsedda för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet och att en målsättning kan vara att resten av ytorna ska ha högst 55 dBA (*Gör plats för barn och unga!*, Boverket och Movium, februari 2015).

Ljudnivån på skolgården i dagsläget överskrider alltså rekommenderade värden.

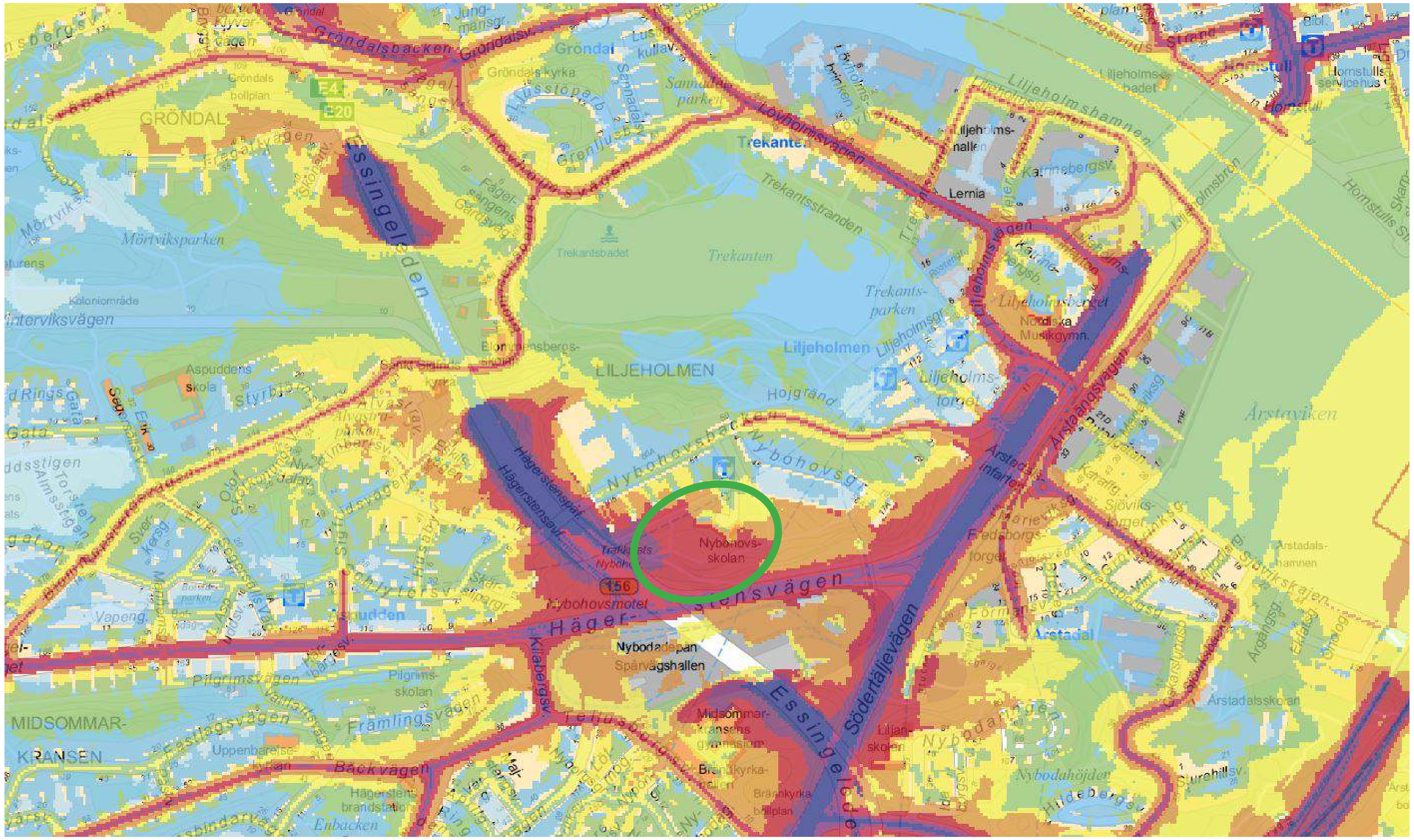

Stockholms stads biotopkarta som visar bullernivåer. Aktuellt område inom grön linje.

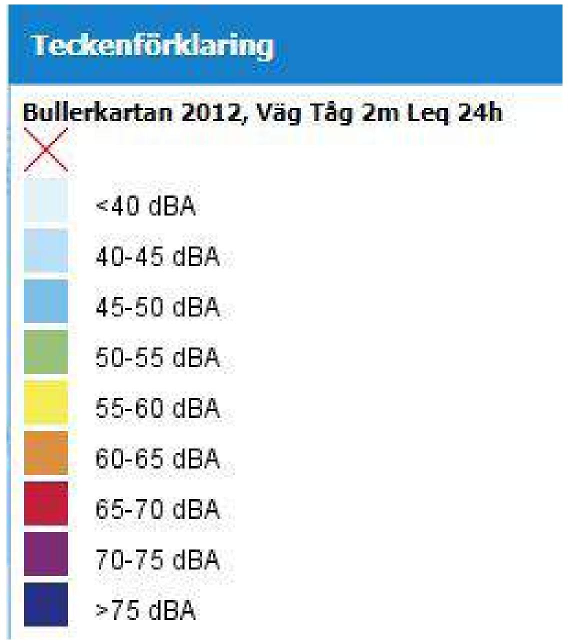

Godkänt dokument - Stockholms stadsbyggnadskontor, 2021-05-19, Dnr 2017-07068

Trafik och angöring

Angöring med bil till Nybohovsskolan och förskolan Pytsen sker från Nybohovsbacken. Biltrafiken samsas med gång- och cykeltrafikanter på den västra delen av torget och kan på så vis fortsätta ända ner till skolan respektive förskolan.

Uppsatta skyltar tyder på att trafiklösningen inte är ett säkert eller uppskattat alternativ och föräldrar uppmanas lämna sina barn en liten bit bort från själva skolområdet.

I området söder om skolan finns flera gång- och cykelstråk som leds ihop med en huvudcykelled som i sin tur leder in mot centrala Stockholm respektive västerut.

1. Bilar måste köra ner till skolområden längs med torget

Den ovanliga trafiklösningen gör att bilar samsas med gångtrafikanter på samma yta.

2. Lämna dina barn här

Den begränsade framkomligheten till skolan gör att det finns en önskan om att släppa av skolbarn en bit ifrån skolbyggnaden.

3. Tunnelbanan

De flesta angör området via tunnelbanestationen.

4. GC-vägar

Området har ett utbrett system av gång- och cykelbanor.

Foton: Tema.

Godkänt dokument - Utan ikke-Svitter Energi (Stoc, (Stockholms stadsstyrelse) byggnadsnämnden 2021-10-15 19, 2021-12-07 07:07 697068

Ekologi

Intrycket av natur är påtagligt över hela området. Det finns många vackra uppvuxna solitärträd runtom skolområdet och relativt stora vegetationsområden breder ut sig söder och väster om skolan.

Dessa vegetationsområden består av blandskog/ädellövskog med ett stort inslag av ek av varierande ålder. Förutom ekar består trädskiktet av uppvuxen blandskog med gräs och örter i markskiktet, berg i dagen och stenblock.

De ekologiska värdena i området är höga och det är en del av ett ekhabitatnätverk med ekområden, klass 3 (se sid. 29). Naturområdet är även en del av Stockholms gröna infrastruktur som spridningszon (se sid. 29) och förbinder de värdefulla naturområdena Vinterviken och Årstaskogen. Hägerstensvägen och Södertäljevägen utgör dock barriärer i spridningszonen. Västerut finns grönspridning under Essingeleden.

Antalet riktigt grova och gamla ekar i området är få, men enligt Stockholms stads ekdatabas finns här två stycken grova ekar (se sid 30). Bestånden består av många små plantor, vilket tyder på att en föryngring av ekbeståndet sker.

Enligt *Analys av ekhabitat kvarteret Syllen*, utförd av CONEC och Tengbom 2011-02-25, har blandskogen i branten mot Hägerstensvägen inventerats: ”Död ved saknas. Antalet efterträdare är mellan 1 och 10 och antalet nyrekryterare är fler än 10. Grova lövträd saknas i området. Inga rödlistade arter har hittats. I denna yta står ett grovt träd. Trädet har en diameter mellan 111 och 120 cm. Det är ett friskt träd med grenfri stam. Ett stort hål med mulmbildning finns”

Artarken och Artportalen

Vid en sökning i Artarken, Stockholms Stad och Artportalen, Sveriges Lantbruksuniversitet, finns inga växtfynd, säkra eller troliga häckningar av fåglar eller småkryp från området.

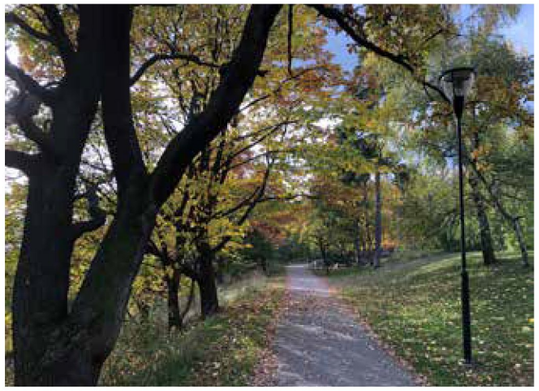

1. Gångväg genom natur

Nybohovsskolans placering uppe på en kulle skulle kunna innebära långsträckta siktlinjer. De uppvuxna träden skymmer mycket av siktlinjerna men lämnar glipor emellanåt där man kan se på utsikten.

2. Berg i dagen

Urberget kring Nybohovsskolan ligger på många ställen nära och ibland över marknivå. Landskapskaraktären med berg i dagen känner man igen från stora delar av Stockholmsområdet och är ett positivt inslag i lekmiljön.

3. Ekar väster om Nybohovsskolan

En av de mest intressanta aspekterna av naturen kring skolan är ett ekbestånd väster om skolgården. De flesta träden är uppvuxna (ej gamla) och beståndet föryngrar sig med småplantor som växer upp bland de äldre exemplaren.

4. Ädellövskog mellan Hägerstensvägen och Nybohovsskolan

Skogsmarken i branten består av blandskog med relativt unga ekar.

Foton: Tema.

Godkänt dokument - Vattnikte Sikt Bange Kiruc, Stockholms stadsstyrelse byggkontoret 2021-12-15 19, 2021-10-15 19, 2021-07-07 68

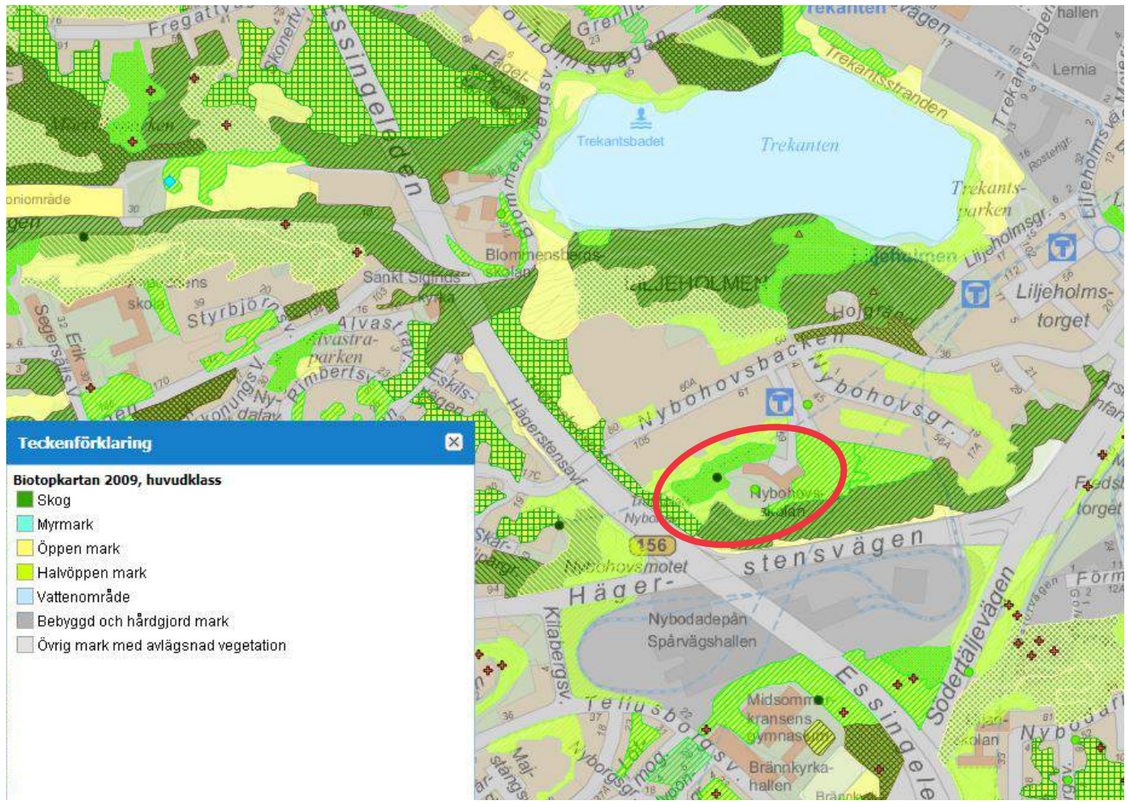

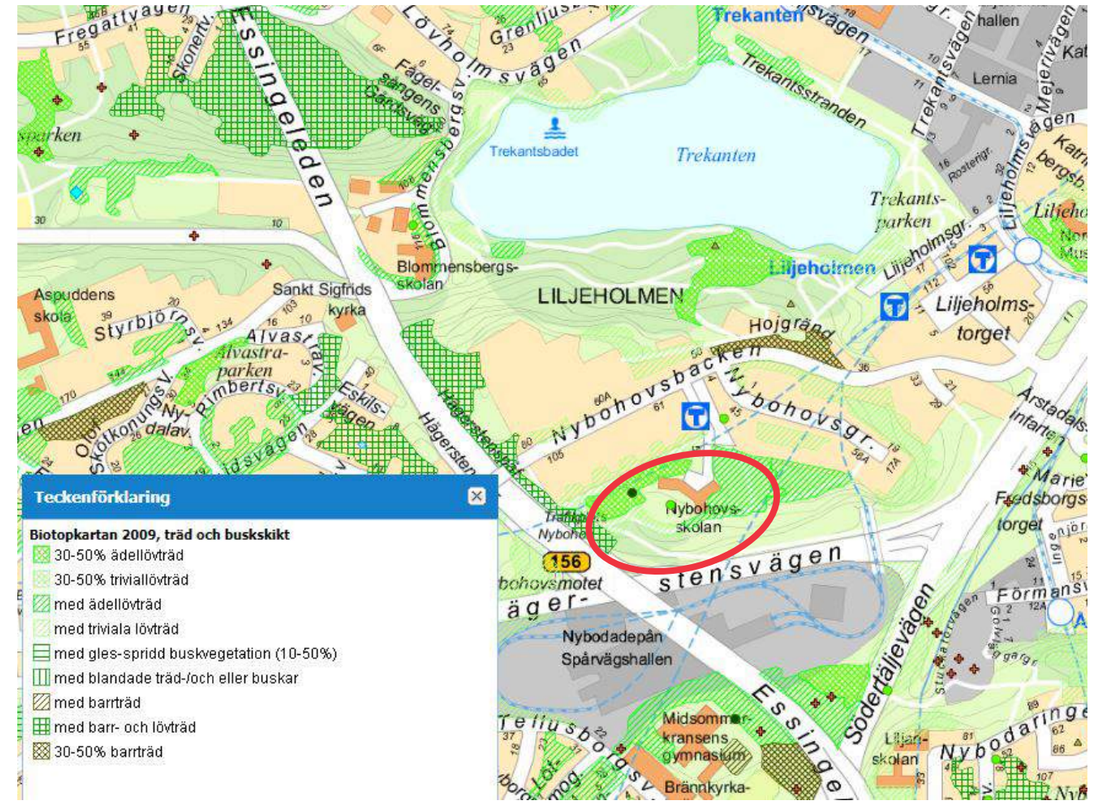

Stockholms stads biotopkartor visar att området kring skolan består av mer eller mindre ädellövskog. Aktuellt område inom röd linje.

Blandad lövskog

I lövskogen finns blandade arter, till exempel rönn, lönn, ek och björk.

Halvöppen karaktär

Området närmast runt skolan är öppet men de många solitärträden skänker området dess lummighet.

Solitärträd

Uppvuxna men ganska unga solitärträd av både barr- och lövträd.

Ekplanta

Många små ekplantor tyder på att det sker en reproduktion i ädellövskogen.

Foton: Tema.

Godkänt dokument - Ovanstående Stockholms stadsbyggnadsnämnd 2021-10-19, 2021-12-14, 2022-01-27 Dnr 2017-06706

Ekologi, forts.

Området runt Nybohovsskolan är utpekat som ekologiskt särskilt betydelsefullt område i Stockholms ekologiska infrastruktur enligt Stockholms stads *Den Gröna Promenadstaden*, maj 2013.

Grön färg visar Stockholms parker, naturområden och idrottsplatser, prickigt visar Stockholms ekologiska infrastruktur som är ekologiskt särskilt betydelsefulla områden i Stockholms stad.

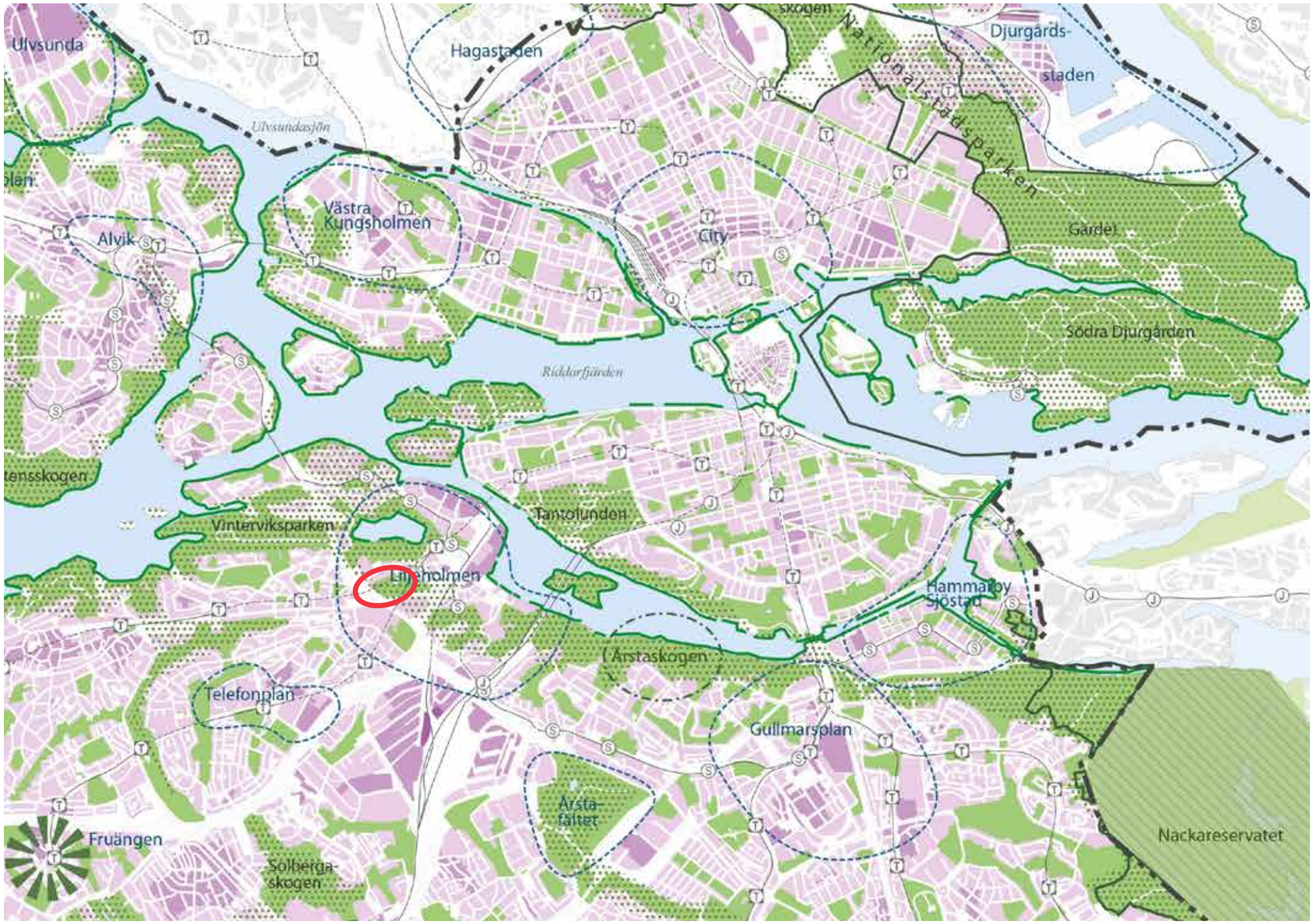

Den gröna promenadstaden, Stockholms stad 2013. Aktuellt område inom röd linje.

Godkänt dokument - Ärendeikt Stadsbyggnadsnämnden, Stockholms stadsbyggnadskontor 2021-12-01, 2021-10-15, 2021-12-19, 2017/20170687068

Ekens betydelse i området

Eken är en nyckelart för den biologiska mångfalden i Sverige med ca 1500 arter knutna till sig, vilket är mer än något annat svenskt trädslag. Det är tack vare ekens långa livslängd och ekens stora variation av livsmiljöer, inte bara på olika delar av trädet utan genom att den förändras och genomgår helt olika utvecklingsstadier, som så många olika arter är knutna till eken.

Många arter flyttar runt mellan olika ekar i olika stadier, och det måste därför finnas stora sammanhängande bestånd av ekar med olika åldersfördelning mellan ekarna. För att alla arter ska kunna överleva behöver yngre ekar träda in och ta över när en äldre ek går in i nästa utvecklingsstadium.

Många vedlevande insekter har en begränsad spridningskapacitet men måste kunna förflytta sig från en ek som är olämplig till en ny som är lämplig. Därför behöver ekar stå tillräckligt nära varandra inom beståndet. Det behövs dock även gott om sol, eftersom 90% av arterna knutna till ekar har höga krav på solbelysning. De behöver också vindskydd och intilliggande blommande buskage och örter. (Mörtberg, Zetterberg, Gontier, 2007, *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad.*)

Förutom de ekologiska aspekterna har ekarna ett stort kulturellt värde, ett stort värde för landskapsbilden, samt ett stort värde för invånarnas rekreation och trivsel.

Eklevande insekter förväntas kunna flyga 2 km i skogsmiljö men betydligt kortare över en tät urban yta (ca 200-500 m). Miljöförvaltningen, Stockholms stad, har gjort en analys där man kan se hur markanvändningen påverkar det möjliga spridningsavståndet för eklevande insekter. Den mörkare färgen innebär att spridningsavståndet för de eklevande insekterna är 200 m.

Där spridningsavståndet är begränsat till 200 m blir de enskilda bestånden mycket viktiga för hela nätverkets spridningsförmåga.

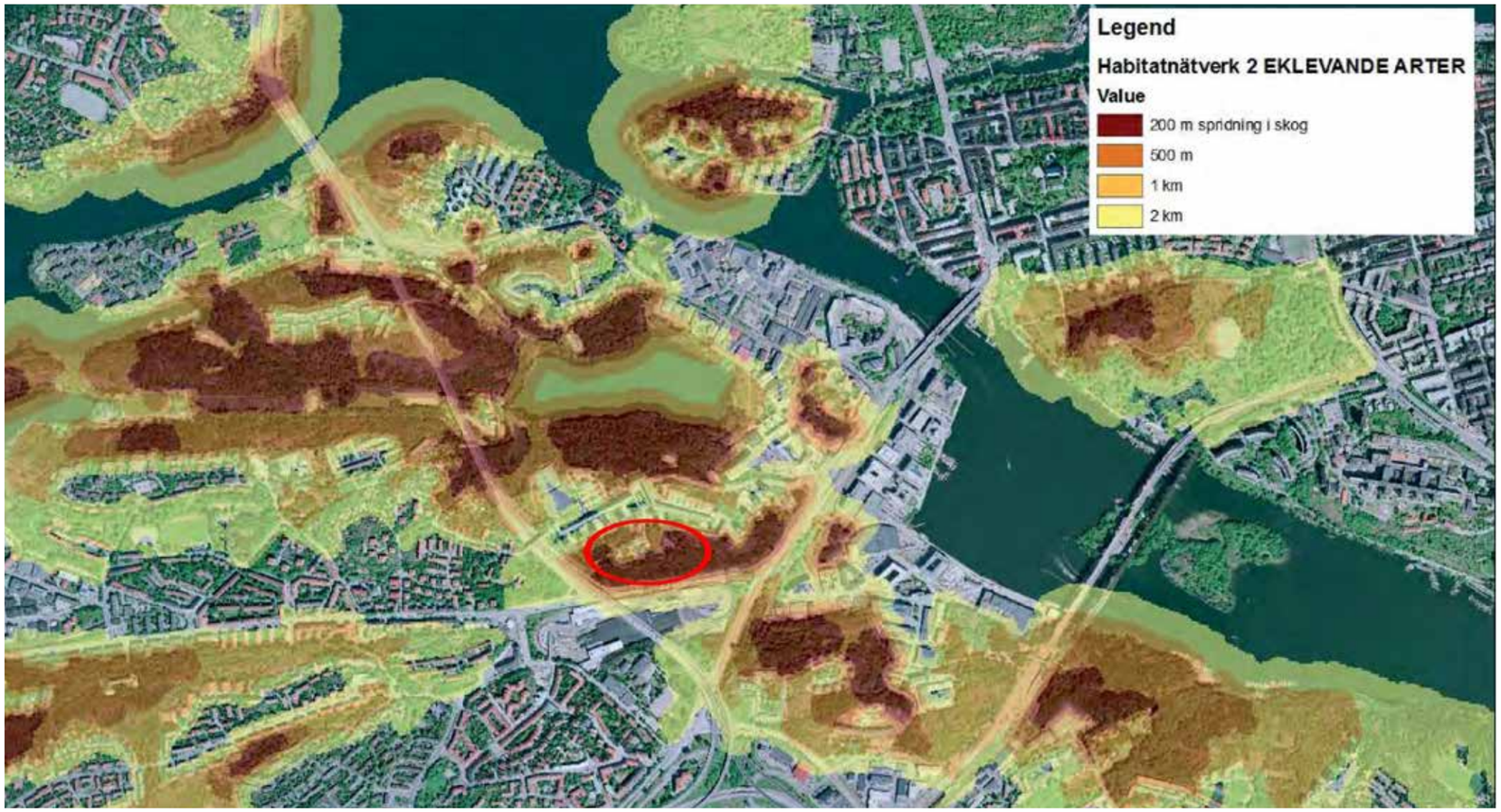

Miljöförvaltningen, Spridningszoner eklevande arter. Aktuellt område inom röd linje.

CONEC Konsulterande Ekologer har i samarbete med Tengbom i rapporten *Analys av ekhabitat kvarteret Syllen* bedömt hur viktiga dagens ekhabitat är i spridningskorridoren Årstaskogen-Vinterviken. Ju mörkare färg i bilden till höger desto viktigare är ytan för sambandet.

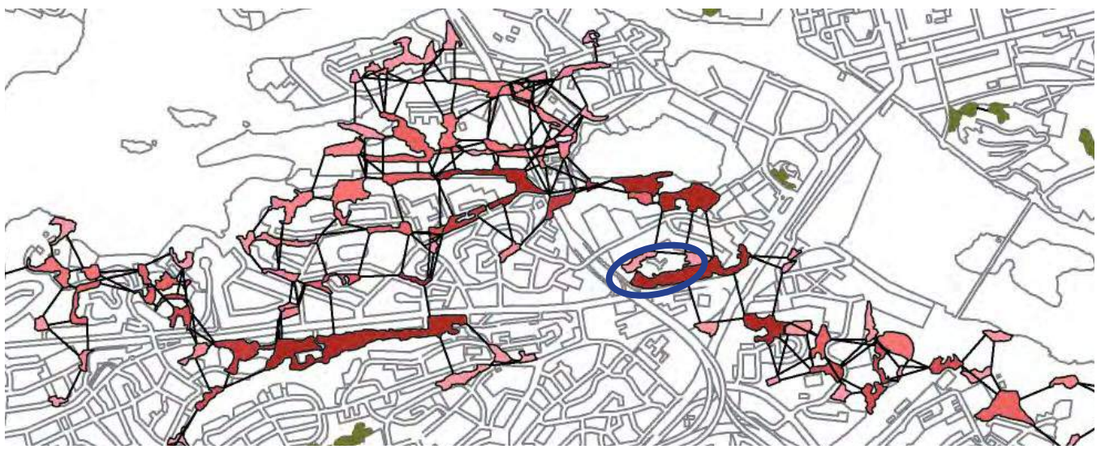

Schematisk bild över ekhabitatnätverket i södra delen av Stockholm. Framtagen från biotopkartan genom programmet Matrix Green. Källa: CONEC. Aktuellt område inom blå linje.

Godkänt dokument - Dnr Ink.Stadsbyggnadskontoret 2021-10-19, 2021/707068

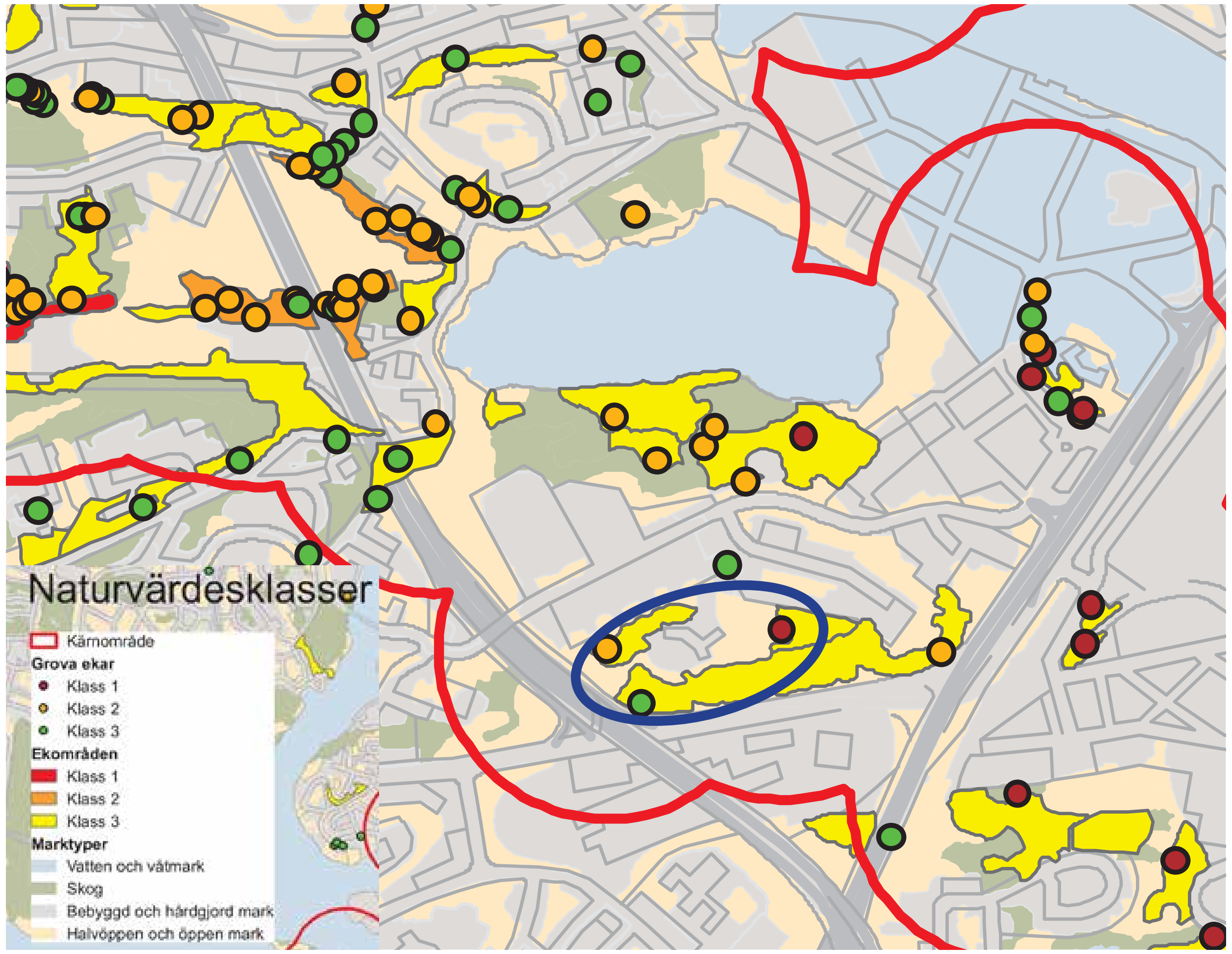

Naturvärdesklassning av ekområden och enskilda ekar. Stockholms unika ekmiljöer, Förekomst, bevarande och utveckling. *Sammanställd av Magnus Nilsson, Ekologigruppen. Aktuellt område inom blå linje.*

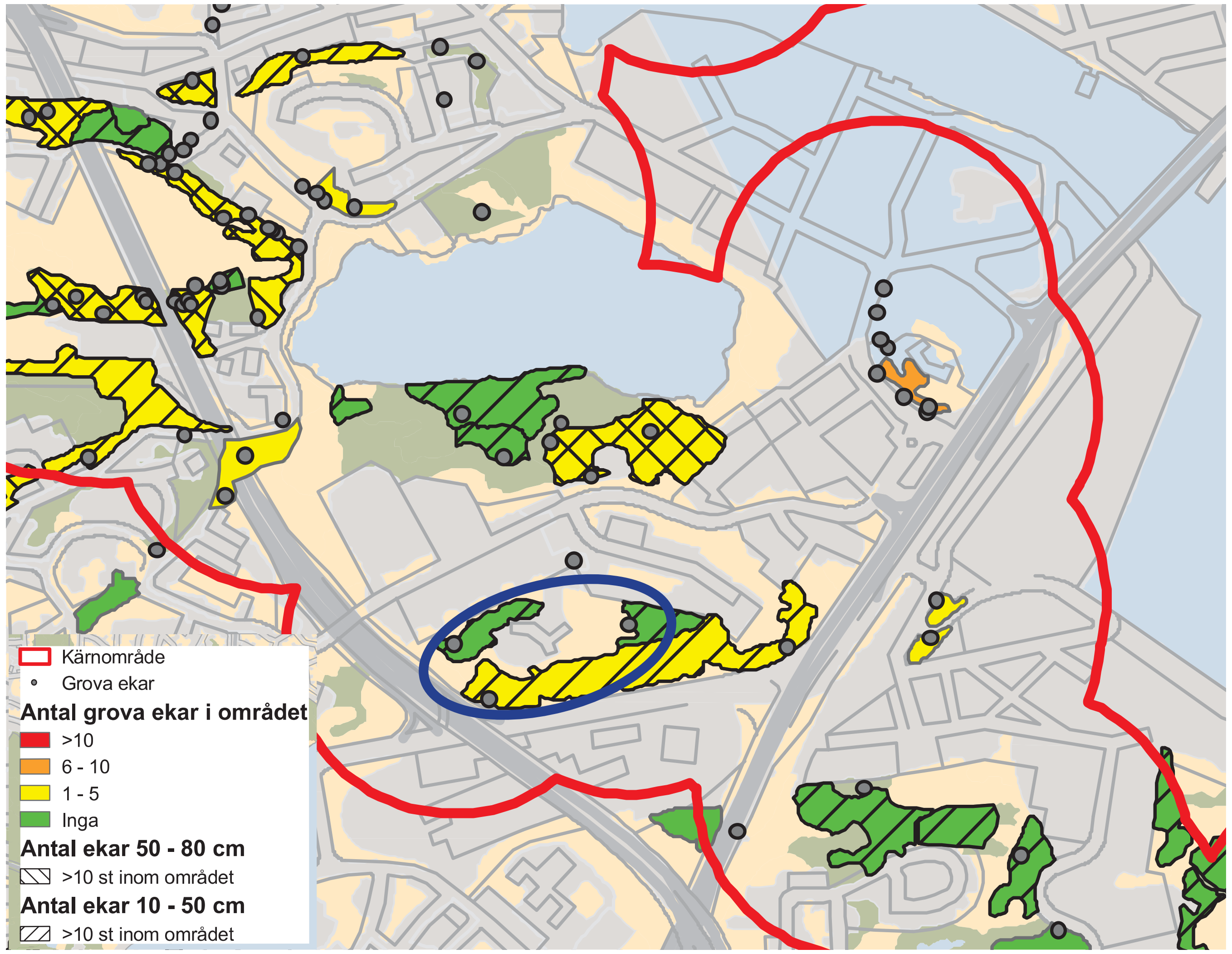

Åldersfördelning av Stockholms ekar. Stockholms unika ekmiljöer, Förekomst, bevarande och utveckling. *Sammanställd av Magnus Nilsson, Ekologigruppen. Aktuellt område inom blå linje.*

Exploateringskontoret vid Stockholms stad och Ekologigruppen AB har genomfört ett projekt vars syfte var att analysera värdekärnor för naturvärden knutna till ek samt ekologiska samband för spridning av dessa värden.

Inventeringen visade att området runt Nybohovsskolan har en naturvärdesklassning klass 3 där 1 har högst klassning, samt att det finns 3 st grova ekar med klassning 1, 2 respektive 3, där 1 har högst klassning. Inventeringen visade också att det finns > 10 st ekar med stamomfång 10-50 cm i området.

Godkänt dokument - Mari-Katrin Bergenkrantz, Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret, 2021-05-19, Dnr 2017-07068

LANDSKAPSBILD OCH SÄRDRAG

Stråk, rörelsemönster och målpunkter

Områdets branta terräng gör det svårtillgängligt och man behöver följa parkvägarna för att ta sig till och från området. Målpunkterna är:

- Tunnelbanestation/stadsdelscentrum
- Förskola
- Skola/skolgård
- Lekplats
- Bollplaner
- Bostäder

De flesta kommer till området med tunnelbana eller bil. Det finns få cyklar i området och heller inte så många gående.

Entré

Målpunkter

Stråk

Skog

Gräs

Skolgård

Berg

Fotbollsplan, gräs

Fotbollsplan, grus

G/C

Bilväg

Shared space

Trafikavgränsning

Bef. fastighetsgräns

Godkänt dokument - Dnr Ikte 5161/2019, 2017/0067068

Barriärer, siktlinjer och utblickar

Nybohovsskolan ligger på en höjd som är täckt av skog som till viss del skymmer utsikten söder- och västerut.

- Landmärke
- Ekbestånd
- Siktlinje
- Utblick
- Utblick vintertid
- Skog
- Gräs
- Skolgård
- Berg
- Fotbollsplan, gräs
- Fotbollsplan, grus
- Barriär
- G/C
- Bilväg
- Trafikavgränsning
- Bef. fastighetsgräns

Godkänt dokument - Detaljplan för Nybohovsskolan, Stockholms stadsbyggnadsnämnd, 2021-10-19, DNR 2017/20706687068

Flygbild söderut visar att utblickar från skolområdet är begränsade sommartid när träden grönskar. Vintertid finns större möjligheter, se även karta på föregående sida. Drönarbild: www.hitta.se

Godkänt dokument - Datum: 2021-10-15 19:24 Version: 1 Diarienr: 2021/1202 Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Fondmotiv

Nybohovshöjden upplevs som en isolerad ö omgiven av vegetationsbälten.

Både söderifrån, österifrån och västerifrån karaktäriseras fondmotivet av de höga punkthuset på toppen av höjden, vegetationsbältena på branterna och de stora motortrafikledernа i framkant.

Fondmotiv söderifrån, från Nybohovsdepån. Foto: www.hitta.se.

Fondmotiv österifrån, från Södertäljevägen. Foto: www.hitta.se

Fondmotiv västerifrån, från Essingeleden. Foto: www.hitta.se.

Godkänt dokument - Detaljplan för Nybohovsdepån, Stockholms stadsbyggnadsnämnd 2021-10-15 19:20 1/2 2021/0697068

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Tidigare ställningstaganden

Nybohovsskolan med tillhörande skolgård är grönmarkerad av Stockholms stadsmuseum i klassificeringssystemet för Stockholms stad. Grönmarkeringen är den näst högsta klassningen och innebär ”Fastighet med bebyggelse som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt”.

Förskolebyggnaden med uteplats är gulmarkerad vilket är den klassning som kommer efter grön. Gulmarkeringen står för ”Fastighet av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt värde”.

Se karta på sid. 2.

Nybohovs bostadsområde karaktäriseras av Stockholms stadsmuseum i ett informationsblad om Liljeholmen:

”Anläggningen utgör ett skolexempel på tidens internationella idéer om en ny monumentalitet i stadsbyggandet, som skulle utgå från upplevelsen av bebyggelsen på långt håll. Effekten är dramatisk och mycket medveten” (SSMB_0029495_01).

Aktuell värdering

Både skol- och förskolebyggnaden representerar läsbara historiska lager från 1900-talets andra hälft och de har kontinuerliga verksamheter av betydelse för området. Från denna tidsperiod är skol- och förskolebyggnaderna uttryck för välfärdssamhällets omsorg om barnen, som alla skulle få bra utbildning och vård i lokaler av hög kvalitet.

(Samhällshistoriskt och arkitekturhistoriskt dokumentvärde, kontinuitetsvärde)

Kursiverade begrepp, se Unnerbäck 2002. Verktyg för kulturhistorisk värdering beskrivs på sid. 1.

Skolbyggnaden

Skolbyggnaden ingår i 1960-talets stora satsning på nya moderna skolor i Stockholms förortsområden. Utformningen har hög arkitektonisk kvalitet, utförd efter ritningar av ett betydelsefullt arkitektkontor som en komponent i Nybohovsbergets sammanhållna bebyggelse. Skolbyggnaden är omsorgsfullt anpassad till grönskan, bergsplatån och de skogbevuxna branterna.

Nybohovsbergets bebyggelse är ett uttryck för efterkrigstidens stadsplanering med bland annat upprustning och modernisering av stadsnära äldre bebyggelse. Området är en konsekvens av innerstadens expansion mot ytterområdena. Det ingår i en tydligt avläsbar årsring i stadsväxten.

Tillsammans med bostadsbebyggelsen i Nybohov ingår skolhuset i reaktionen mot förra sekelskiftets låga standard i många arbetarförstäder.

Förutom som skollokal har byggnaden även fungerat som en viktig och nödvändig samlingssal för olika aktiviteter i Nybohov.

(Samhällshistoriskt och arkitekturhistoriskt dokumentvärde, arkitektoniskt och miljöskapande upplevelsevärde, identitetsvärde, kontinuitetsvärde)

Förskolebyggnaden

I egenskap av modellhus är förskolebyggnaden representativ för en period inom Stockholms barnomsorg. Utformningen med sadeltak avviker från Nybohovsbergets övriga bebyggelse och uttrycker 1980- och 90-talens reaktion mot den internationella stilens enhetliga storskalighet.

Förskolebyggnadens enkla och funktionella utformning samspelar med uteplatsen och skapar en närmiljö av hög kvalitet.

(Byggnadshistoriskt dokumentvärde, representativitet, miljöskapande upplevelsevärde)

Godkänt dokument - Datum: 2021-10-19, Dnr: 2021-02140, Stockholms stadsmuseum, Kruc, Kulturmiljöprogram, Kulturhistorisk landskapsanalys, Nybohovsskolan, 2021-10-19, Dnr 2021-02140, 20170687068

KULTURHISTORISKT VÄRDE OCH LANDSKAPSVÄRDE - SAMMANFATTANDE VIKTNING AV VÄRDEN

Syftet med viktningen i detta avsnitt, där det aktuella områdets värden delats upp i spalter, är att förtydliga vilka kulturhistoriska värden som kommer till uttryck på platsen och hur de förhåller sig till varandra. Viktningen ska också kunna vara ett diskussionsunderlag för framtida förändringar på platsen, där kulturhistoriska värden kan komma att ställas mot varandra.

Benämningen Nybohovsskolan står här för hela det aktuella utredningsområdet med byggnader och landskap.

Nybohovsskolan som del av närmiljön

Bebyggelse

- Skolbyggnad av hög arkitektonisk kvalitet, ritad av ett betydelsefullt arkitektkontor som en komponent i Nybohovsbergets bebyggelse från sent 1950-tal/tidigt 1960-tal
- Skolbyggnad som är fint anpassad till grönskan, bergsplatån och den skogbevuxna branten

Landskap

- Skolgården, bollplaner, lekplats, plaskdamm, naturmiljöer och gräsmattor erbjuder många olika möjligheter till lek. Lekmiljöerna är varierade med både öppna ytor, traditionell lekutrustning, bollplaner, samt buskage och uppvuxna träd. De fina lekmiljöerna i området är av stort värde för boende i området.
- Vegetationen i området är varierad och det finns både täta vegetationsbälten och många vackra uppvuxna solitärbuskar och träd. De ekologiska värdena är höga i form av ädellövskog och ett stort bestånd av unga och äldre ekar.
- Söder, väster och öster om området finns ingen biltrafik utan istället flera mindre och större gång- och cykelvägar. Det är lätt att transportera sig genom området som gång- och cykeltrafikant, tex mellan Liljeholmens stadsdelscentrum, bostäder i Liljeholmen, lekplats, skol- och förskoleområdet, även om vägarna på sina håll är mycket branta.
- Avsaknaden av biltrafik samt den uppvuxna vegetationen skapar en lugn och avkopplande känsla i området även om buller från de intilliggande stora trafiklederna kan upplevas som störande.

Nybohovsskolan som del av Liljeholmen

Bebyggelse

- Betydelsefull del av Nybohovsbergets bebyggelse med funktion som samlingssal förutom skollokaler
- Representerar reaktionen mot förra sekelskiftets låga standard i arbetarförstäder som Årstadal

Landskap

- Det är lätt att transportera sig inom Nybohovshöjden, men däremot kan området upplevas som besvärligt att ta sig till eftersom det omgärdas av så branta backar. Området kan upplevas som en isolerad ö som man inte passerar om man inte har något specifikt ärende dit.
- Nybohovshöjden med sina vegetationsbälten, de många uppvuxna träden och de fina lekmiljöerna utgör dock en grön lunga mitt emellan de stora trafiklederna. När man väl har tagit sig hit är området av stor vikt som ett rekreationsområde i Liljeholmen.

Nybohovsskolan som del av staden

Bebyggelse

- Representerar efterkrigstidens stadsplanering med upprustning och modernisering av stadsnära äldre bebyggelse
- En konsekvens av innerstadens expansion mot ytterområdena
- Ett uttryck för välfärdssamhällets omsorg om barnen, som alla skulle få bra utbildning och vård i lokaler av hög kvalitet
- En del av 1960-talets stora satsning på nya moderna skolor i Stockholms förortsområden
- Ingår i en tydligt avläsbar årsring i stadsväxten

Landskap

- Nybohovshöjdens dramatiska landformation utgör en representativ del av Mälardalens typiska sprickdalslandskap i form av förkastningsbranter, bergsryggar, dalgångar och stränder.
- Vegetationsbältena med sina ekbestånd utgör ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område i Stockholms hela ekologiska infrastruktur. Området är av särskilt stor vikt för att spridningsavståndet för eklevande insekter inte ska bli för stort och det binder ihop grönområdet i Vinterviken i väster med grönområdet Årstaskogen i öster.
- Gång- och cykelvägarna i området är av stor betydelse för människors möjlighet att använda och uppleva stadens gröna vegetationsstruktur. Huvudcykelleden i öst-västlig riktning leder in mot centrala Stockholm respektive västerut.

Godkänt dokument - Nybohovsskolan, Stockholms stadsbyggnadskontor 2021-10-19, 2017/707068

KÄNSLIGHET OCH TÅLIGHET

Framtida förändringar av området bör i struktur och gestaltning anpassas till platsens landskapsmässiga och kulturhistoriska värden.

Av stor vikt för värdena är

- ekbeståndet i områdets nordvästra del,

- skolans lummiga inramning,

- det visuella sambandet mellan skolhuset och Nybohovsbergets punkthus,

- punkthusens funktion som landmärken och fondmotiv,

- skolgårdens yta som omfamnas av skolhuset,

- siktlinjerna över fotbollsplanerna i väster och gångstigen i söder

- vyerna mot förskolan från torget och från gångstigen i norr.

Dessa förutsättningar bör vara utgångspunkt vid förändringar.

Känslighets- och tålighetsanalysen till höger kan användas som riktlinje för framtida förändringar och omfattar utredningsområdets ungefärliga yta.

- Hög känslighet innebär att mindre ändringar inom området kan genomföras under förutsättning att stor hänsyn visas för platsens karaktär.
- Känsligt mot förändring innebär att platsens befintliga värden inte är av sådan art att platsen inte kan förändras under förutsättning att åtgärden görs med hänsyn till anläggningens övergripande karaktär.
- Tåligt innebär att området är av föränderlig karaktär eller har givits en gestalt som saknar tydlig koppling till den kulturhistoriska karaktären. Dessa områden kan med fördel utvecklas så att deras upplevelse- och miljömässiga värden stärks.

I analysen har området mellan skolan och förskolan fått en grå markering. Anledningen är att den provisoriska paviljong som står där idag gör det svårt att bedöma ytans karaktär och miljömässiga värden.

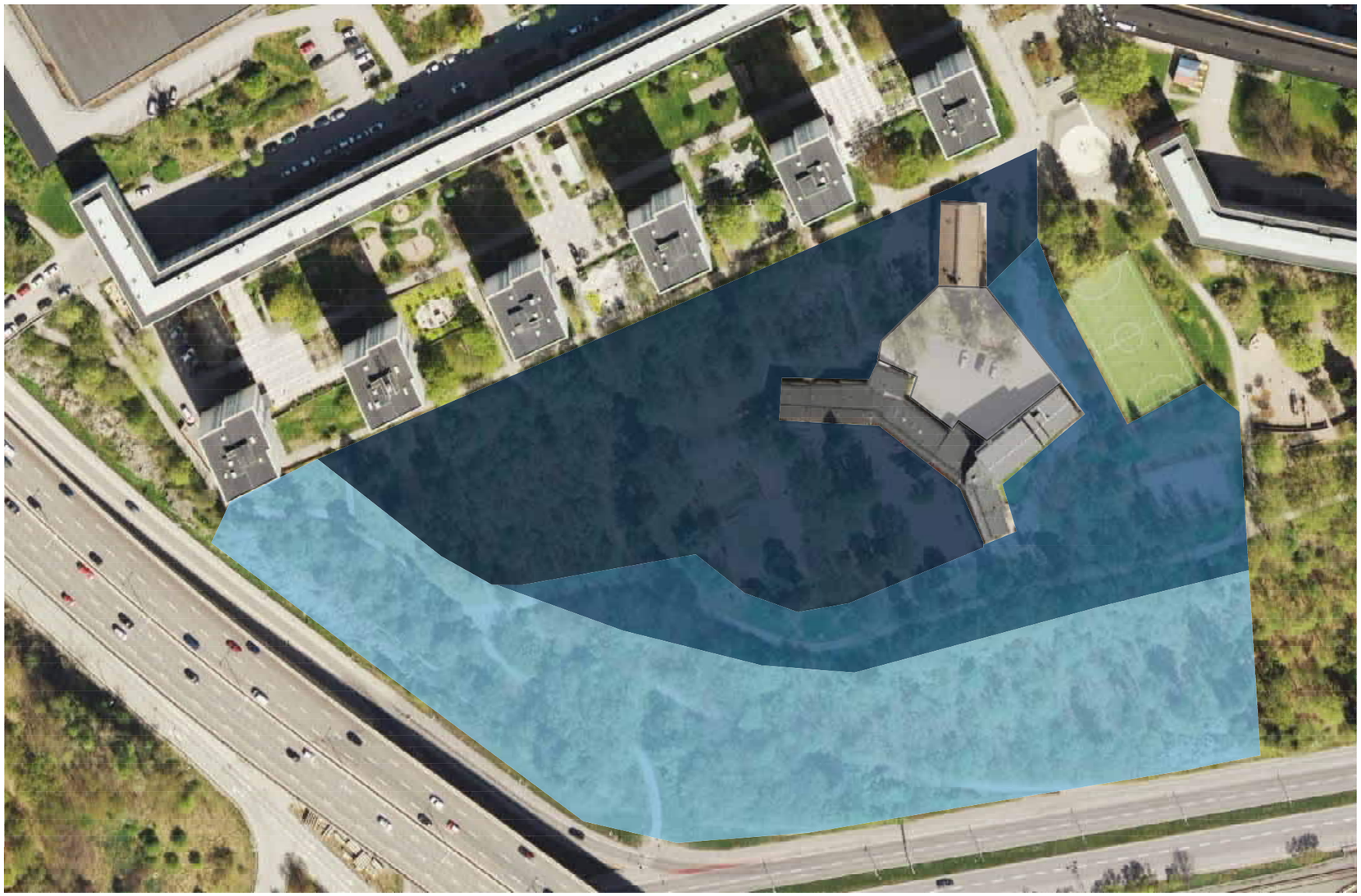

Hög känslighet för förändring

Känslig för förändring

Tålig för förändring

Godkänt dokument - Dnr Ike 2021/2021-1405/19, 2021/2021/0687068

KÄLLOR

Tryckta källor

Byggmästaren 1948-6 och 1958-5

Dagens Nyheter 1958-11-07, 1960-05-14, 1963-05-16, 1963-05-17

Ferenius, Jonas och Gustafsson, Harald, *Brennekyrkia Sochn, socknen vid staden*, 1999

Reinar, Dag Arne och Westerlind, Ann Mari, *Kulturmiljöanalys: en vägledning för användning av DIVE*, Riksantikvarieämbetet, 2009

Sammanbindningsbanan genom Stockholm, Stockholm 1870. Teckningar av P.C. Bergman

Stahre, Nils-Gustaf, *Stockholms gatunamn*, 2005

Stockholms stadsbyggnadskontor. *Områdesprogram Liljeholmen*, 1997

Stockholm utanför tullarna: nittiosju stadsdelar i ytterstaden, Söderström, Göran (red.), 2003

Svenska Dagbladet 1958-02-18, 1959-03-10, 1959-06-09, 1959-06-16, 1959-10-23, 1959-11-24, 1960-05-14, 1961-04-06, 1962-04-17, 1962-07-21, 1962-08-22, 1963-05-17, 1963-06-15, 1963-09-11, 1963-09-11, 1969-09-13, 1969-10-19.

Unnerbäck, R. Axel, *Kulturhistorisk värdering av bebyggelse*, 1. [uppl.], Riksantikvarieämbetets förl., Stockholm, 2002

Otryckta källor

Boverket och Movium, *Gör plats för barn och unga!*, 2015

CONEC Konsulterande Ekologer och Tengbom, *Analys av ekhabitat kvarteret Syllen*, 2011

Stockholms stad, *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad,* sammanställd av Mörtberg, Zetterberg, Gontier, 2007

Stockholms stad, Startpromemoria för utbyggnad av Nybohovsskolan med planläggning av Pytsen 1 och 2 samt Liljeholmen 1:1 i stadsdelen Liljeholmen, d.nr. 2017-07068, 2017-05-10

Stockholms stad, *Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling*, sammanställd av Magnus Nilsson, Ekologigruppen, 2017

Stockholms stad, Hägerstens-Liljeholmens stadsdelsförvaltning/Ramböll, *Parkplan Liljeholmen*, 2008

Stockholms stadsmuseum, infoblad Liljeholmen SSMB_0029495_01

Arkiv

Stockholms stadsarkiv - Historiska kartor, äldre bygglovshandlingar, gatuhistorik

Stockholms stadsmuseum, Stockholmskällan/Digitala stadsmuseet (SSM) - Historiska kartor, äldre fotografier, textmaterial

Lantmäteriverket (LMV) - Historiska kartor

Stockholms universitet (SU) - Historiska kartor

Internet

Brf Nybohov 1, https://www.nybohov1.se/

Fornsök, FMIS, Riksantikvarieämbetet - https://www.raa.se/hitta-information/fornsok-fmis/

KulturNav, Arkitekter verksamma i Sverige (ArkDes), http://kulturnav.org

Stockholms stad, kartor

Wikipedia

Godkänt dokument - Dnr 2017-07068